

LA UNIVERSITAT: ELEMENT CLAU EN EL PROCÉS DE (RE)CONSTRUCCIÓ NACIONAL

Bernat Joan i Mari

Què s'espera des del nacionalisme d'alliberament, a les nostres illes, de la Universitat de les Illes Balears (UIB)?

En primer lloc, que la UIB sigui una universitat incardinada en el país, i compromesa en el procés de (re)construcció nacional. La reivindicació d'una universitat catalana ha estat clau en èpoques crítiques com, per exemple, els inicis de la transició de la dictadura franquista a la democràcia actual, al nostre entendre encara prou insuficient. Incardinació en el país implica no només acceptació dels avanços que es vagin produint en l'estatus legal de la llengua i de l'autonomia (cosa que no ocorre en el comú del funcionariat), sinó també que vagi una mica per davant d'aquests plantejaments. En els casos de normalitzacions lingüístiques i nacionals reeixides, la universitat ha jugat molt sovint un paper capdavanter en el procés de recuperació. Com element dinàmic de la societat no es pot permetre d'anar arrossegada pels esdeveniments ni a mercè d'una dinàmica merament exterior, sinó que ha d'articular els mecanismes necessaris per poder incidir en el conjunt de la societat i per poder-hi efectuar transformacions decisives.

En el nostre cas, en què domina l'aliocèntria i la diglòssia és també especialment important de poder comptar amb una universitat autocentrada, una universi-

tat que es vegi de i des de les illes Balears i Pitiüses, de i des dels Països Catalans, ben connectada amb la resta d'universitats catalanes i d'arreu del món, sense intermediaris innecessaris. La pràctica quotidiana en aquest sentit ha de constituir un exemple per al conjunt de la societat del nostre arxipèlag.

**La universitat que volem:
autocentrada, que recuperi
l'esperit crític i que sigui lloc on
primi la qualitat**

Construir una universitat catalana i universal implicarà profundes transformacions, tant en la llengua més habitual en l'activitat acadèmica o en els llibres de text més usats com en els continguts que s'hi exposin acadèmicament. Hem de ser conscients que el context dins el qual estam ficats (involuntàriament, almenys part de nosaltres) no constitueix precisament la punta de llança quant a actitud favorable a la investigació, a la innovació, a la modernitat i a la llibertat d'esperit.

La universitat, per tant, ha de jugar un paper primordial en el procés de (re)cons-

trucció nacional dins la nostra societat.

En segon lloc, la universitat ha de recuperar l'esperit crític. Tradicionalment, la llibertat d'esperit, la circulació d'idees i la innovació investigadora han fet de la universitat un àmbit on l'esperit crític s'hi desenvolupa pràcticament sense entrebancs. Des de fa temps, en la universitat, com a institució, considerada d'una manera general, hi podem observar un considerable anquilosament, una mena de paràlisi que fa que la innovació i la crítica s'hagin hagut de desplaçar cap a d'altres àmbits. La universitat ha de recuperar, doncs, el timó que li pertoca d'institució crítica.

I, en tercer lloc (encara que, òbviament, no darrer, perquè els tres aspectes són igualment fonamentals), hem d'aconseguir una universitat on prima la qualitat. La incorporació de les noves tecnologies, el contacte freqüent amb universitat d'arreu d'Europa i del món, els intercanvis amb aquells centres on es produeixi investigació punta i la racionalització dels recursos interns constitueixen elements necessaris perquè la nostra universitat pugui acomplir les dues funcions bàsiques a què fèiem referència més amunt.

A l'hora de racionalitzar els recursos, s'ha de tenir en compte, per exemple, que és important que, un cop creades les extensions de Menorca i de les Pitiüses, aquestes funcionin realment, amb uns mitjans semblants als que necessita qualsevol facultat o escola universitària per tal de funcionar amb tota normalitat.

Mai la universitat no ha de constituir moneda de canvi en operacions més o menys propagandístiques. La mateixa comunitat universitària ho ha d'impedir. Encara que només sigui per allò que la lògica de la investigació, en la majoria dels casos funciona de forma diametralment oposada a la lògica de la propaganda. □